

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/113/2019
Identifikačné číslo spisu: 1315224801
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1315224801.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: SIKO KÚPEĽNE a. s., so sídlom Galvaniho 16B, 821 04 Bratislava, IČO: 43 864 074, zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA - Marek Píršel s.r.o., so sídlom Kopčianska 10, 851 01 Bratislava, IČO: 47 255 498, proti žalovaným: 1/ JT COMPANY INVEST s. r. o., so sídlom Dunajská 8, 811 09 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 46 201 904, 2/ Ing. P.D., PhD., nar. XX. T. XXXX, bytom P., zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, so sídlom Štúrova 20, 042 83 Košice, o zaplatenie 23 382,44 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 24Cb/492/2015, o dovolaní žalovaného 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 26. marca 2019, č. k. 2Cob/23/2019-203, takto

rozhodol:

I. Dovolanie odmieta.

II. Žalobca má voči žalovanému 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 26. marca 2019, č. k. 2Cob/23/2019-203 odmietol odvolanie žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 24. januára 2017, č. k. 24Cb/492/2015-147, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 23 382,44 eur s príslušenstvom s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého žalovaného, a žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu trov konania. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalovaný 2/ podal odvolanie oneskorene, keď mu bol rozsudok súdu prvej inštancie doručený prostredníctvom fikcie doručenia podľa ustanovenia § 111 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C.s.p.“) doručením na adresu podľa § 106 C.s.p. dňa 9. marca 2017, lehota na podanie odvolania začala žalovanému 2/ plynúť 10. marca 2017 a uplynula dňa 27. marca 2017. Žalovaný 2/ podal odvolanie až dňa 21. augusta 2018, t. j. po uplynutí zákonnej lehoty na podanie odvolania.

2. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ dňa 8. júla 2019 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a

vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval žalovaný 2/ z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p.

2.1. Namietanú vadu zmätočnosti videl dovolateľ v tom, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie fikcie doručenia, pretože v žiadnom štádiu konania nebol poučený o procesných právach a povinnostiach. Podľa jeho presvedčenia mal byť v konaní poučený, že doručenie písomnosti môže byť vykázané fikciou doručenia s tým, že súd doručuje písomnosť na adresu podľa § 106 C.s.p. a s uvedením, za akých podmienok sa považuje zásielka za doručenú, aj keď sa jej adresát o doručení nedozvie. Postup odvolacieho súdu podľa žalovaného 2/ nereflektoval význam a dôsledky vzniku fikcie doručenia na uplatňovanie jeho procesných práv. Zároveň dovolateľ uviedol, že konanie začalo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a odcitoval viaceré jeho ustanovenia (napr. § 49 ods. 2 až 5 a § 45 ods. 2).

2.2. Dovolateľ poukázal na to, že v konaní mu bola doručovaná zásielka obsahujúca predvolanie, procesné poučenia, vyjadrenie žalobcu a prípis súdu, ktorá sa vrátila súdu dňa 14. decembra 2016 s poznámkou „adresát neznámy“. V tejto súvislosti uviedol, že fikcia doručenia neprevzatím zásielky môže nastať len vtedy, ak bola strana skutočne poučená o následkoch neprevzatia zásielky na adrese uvedenej v ustanovení § 106 C.s.p. Takéto poučenie môže podľa žalovaného 2/ nastať len vtedy, ak si strana prevezme zásielku obsahujúcu procesné poučenia, k čomu však v jeho prípade nedošlo, a preto nemohlo dôjsť ani k nastúpeniu účinkov neprevzatia zásielky a jej vrátenia súdu (t. j. k fikcii doručenia).

3. Žalobca vo vyjadrení z 24. septembra 2019 navrhol dovolanie žalovaného 2/ ako nedôvodné zamietnuť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací (podľa § 35 C.s.p. dospeľ k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C.s.p.) dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Dovolací súd opakovane vo svojej staršej judikatúre konštatoval, že o znemožnenie realizácie procesných oprávnení strany sporu konať pred súdom ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď najmä R 23/1994 a R 4/2003, ale aj 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 4Cdo/20/2001, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/142/2013). Aj podľa súčasnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu dochádza k naplneniu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň k založeniu prípustnosti dovolania podľa uvedeného zákonného ustanovenia postupom odvolacieho súdu, ktorý sa odmietne zaoberať meritom veci tým, že odmietne odvolanie, hoci na to neboli splnené zákonné predpoklady (viď napr. 2Cdo/195/2018, 3Cdo/34/2017, 3Cdo/58/2019, 5Cdo/65/2018, 7Cdo/101/2018, 8Cdo/7/2018, 10bdo/97/2018, 20bdo/34/2018 a 30bdo/73/2016).

5.1. V rozhodovanej veci však o taký prípad nešlo.

6. Podľa ustanovenia § 106 ods. 1 písm. a/ C.s.p., ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti fyzickej osobe na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky alebo adresu miesta pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky podľa druhu pobytu cudzinca.

6.1. Podľa ustanovenia § 111 ods. 3 písm. a/ C.s.p., ak nemožno doručiť písomnosť na adresu podľa § 106, písomnosť sa považuje dňom vrátenia nedoručenej zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie.

7. S účinnosťou od 1. júla 2016 došlo k významnej zmene v doručovaní súdnych písomností fyzickým osobám, a to najmä v nadväznosti na možnosť uplatnenia fikcie doručenia s cieľom spružniť a zrýchliť sporové konanie a vylúčiť prípadné špekulatívne konanie jednotlivých osôb pri následnej argumentácii o nesplnení podmienok pre uplatnenie fikcie doručenia, keď zákonodarca upustil od podmienky, že adresát písomnosti sa musí v mieste doručenia zdržiavať. V súčasnosti pre uplatnenie fikcie doručenia postačuje, ak sa vráti súdu nedoručená zásielka z adresy, ktorú má strana sporu - fyzická evidovaná v

registri obyvateľov Slovenskej republiky ako adresu trvalého (prípadne prechodného pobytu), ak strana neuviedla súdu inú adresu, na ktorej jej majú byť doručované písomnosti.

7.1. Uvedené znamená, že samotná strana sporu znáša zodpovednosť za to, či sa jej úradná písomnosť doručí, alebo nie, s čím sú následne spojené ďalšie dôsledky (použitím fikcie doručenia), že sa o prebiehajúcom spore nedozvie, resp. sa o ňom dozvie až v štádiu exekučného konania, a stratí tak možnosť vyjadriť sa v konaní a ovplyvniť tak možný výsledok sporu. Preto je na zodpovednosti fyzickej osoby, či zmenu svojho pobytu oznámi príslušným orgánom - aby mohla byť vyznačená v registri obyvateľov Slovenskej republiky - alebo nie, kedy sa však sama svojim nedbalým (prípadne nezodpovedným) konaním vystaví možným negatívnym dôsledkom, ktoré sú s tým spojené. Tu nachádza svoje vyjadrenie aj zásada právo patrí bdelým („vigilantibus iura scripta sunt“). O to prísnejšie treba na predmetnú zásadu a aj na zodpovednosť strany sporu prihliadať v tých prípadoch, kedy strana zmení adresu svojho bydliska počas prebiehajúceho sporu, o ktorom má vedomosť, avšak zmenu bydliska neoznámí orgánu, ktorý vedie register obyvateľov Slovenskej republiky, a ani konajúcemu súdu.

7.2. Rovnako tak sa nemôže strana, ktorej bola písomnosť doručená použitím fikcie doručenia v súlade so zákonom, dovolávať, že o podmienkach doručovania a následkoch neprevzatia písomnosti nevedela. Tu nachádza vyjadrenie ďalšia právna zásada, a to zásada „ignorantia iuris non excusat“, ktorej normatívne vyjadrenie je obsiahnuté predovšetkým v ustanovení § 15 zákona č. 400/2015 Z. z. V tejto súvislosti poukazuje dovolací súd aj na znenie čl. 11 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého sa predpokladá, že každá fyzická osoba konajúca ako strana sporu alebo za stranu sporu má rozumové schopnosti na úrovni priemerne spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť v styku so súdom zmysel a účel konania, ako i jazykové vyjadrenie právnych noriem obsiahnutých v tomto zákone.

8. Predmetné závery vyplývajú aj z odbornej literatúry, v ktorej je prezentovaný názor, že adresy uvedené v § 106 C.s.p. je nevyhnutné vnímať ako tzv. povinné doručovacie adresy. Súd bude povinný preveriť skutočný trvalý pobyt žalovaného ako fyzickej osoby a písomnosti v súlade s § 106 doručovať na toto miesto. Na tieto povinné doručovacie adresy je možné doručiť písomnosti prostredníctvom fikcie doručenia. Prísnosť fikcie doručenia vyjadruje zodpovednosť strany za účinky doručenia. Za danej konštrukcie sa vychádza zo zásady, že pokiaľ strana včas neoznámí súdu skutočnosti, ktoré majú význam pre doručovanie písomností, a napríklad sa odsťahuje, bude mu na základe zákonnej fikcie doručované na doručovaciu adresu, ktorú má uvedené v konkrétnom verejnom registri. Týmto sa výrazným spôsobom zvyšuje efektívnosť pri doručovaní súdnych písomností (Kotrecová, A., In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 389).

8.1. Vo vzťahu k uplatneniu fikcie doručenia zastáva odborná literatúra názor, že fikcia doručenia nastupuje v prípade, ak fyzická osoba, ktorej bola doručená písomnosť, túto neprevzala. V tomto prípade je zrejmé, že k skutočnému doručeniu nedošlo, avšak pre účely príslušného konania sa doručenie finguje. Adresát zásielky, ale ani nikto iný, nie je oprávnený dovolávať sa toho, že zásielka nebola doručená, lebo právna fikcia je silnejšia ako skutočnosť. Podľa ustanovenia § 111 ods. 3 platí, že v prípade, ak písomnosť nemožno doručiť na adresu uvedenú v § 106, písomnosť sa považuje dňom vrátenia zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvedel. Civilný sporový poriadok teda vôbec nereflektuje na skutočnosť, či sa adresát v mieste doručenia zdržiaval, alebo nie. Namiesto toho vychádza z presvedčenia, že pre doručenie nemôže a nesmie byť významné, kde sa adresát skutočne zdržuje, a nastoľuje sa zásada, že každý adresát je zodpovedný za evidovanú adresu v príslušnom registri, ako aj za ochranu vlastných záujmov, a že je preto povinný si zabezpečiť prijímanie písomností na evidovanej adrese bez ohľadu na to, na akej adrese sa skutočne zdržuje (Gešková, K., In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 412).

9. V rozhodovanej veci mal žalovaný 2/ v čase doručovania predvolania na pojednávanie, ako aj v čase doručovania rozsudku súdu prvej inštancie v registri obyvateľov Slovenskej republiky evidovanú adresu trvalého pobytu P., inú adresu (napr. adresu prechodného pobytu) evidovanú nemal. Adresa P. tak podľa ustanovenia § 106 ods. 1 C.s.p. predstavovala povinnú doručovaciu adresu žalovaného 2/, na

ktorú bol súd prvej inštancie povinný doručovať písomnosti adresované žalovanému 2/.

9.1. Dovolací súd pritom považuje za nevyhnutné poukázať na to, že žalovaný 2/ o prebiehajúcom spore vedel, nakoľko mu bol do vlastných rúk doručený platobný rozkaz, voči ktorému podal odpor. Preto bolo jeho povinnosťou - keď v priebehu konania zmenil svoje bydlisko - oznámiť svoju aktuálnu adresu konajúcemu súdu, resp. orgánu, ktorý vedie register obyvateľov Slovenskej republiky. Významná je aj tá skutočnosť, že na dovolateľa ako osobu s ukončeným tretím stupňom vysokoškolského vzdelania treba mať prísnejšie nároky, keď práve od vysokoškolsky vzdelanej osoby možno v zvýšenej miere oprávnene očakávať, že bude zodpovedne pristupovať k svojim povinnostiam. Rovnako tak si musel byť žalovaný 2/ ako vysokoškolsky vzdelaná osoba vedomý následkov, ktoré môžu právne predpisy spájať s jeho ľahkovážnym resp. nezodpovedným prístupom k jeho povinnostiam. To, že rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť v dôsledku jeho doručenia žalovanému 2/ prostredníctvom fikcie doručenia v súlade s ustanovením § 111 ods. 3 C.s.p., môže ísť na ťarchu výlučne žalovaného 2/. Je neprípustné, aby následne žalovaný 2/ prenášal zodpovednosť za vlastné pochybenie na konajúce súdy, ktoré v rámci svojho postupu v plnej miere rešpektovali platnú a účinnú právnu úpravu doručovania.

9.2. Súd prvej inštancie podľa právneho názoru dovolacieho súdu správne doručoval žalovanému 2/ písomnosti na adresu P., na ktorej si ich dovolateľ neprevzal, nakoľko sa vrátili súdu prvej inštancie s vyznačením „adresát je neznámy“. Rovnako tak súdy nižšej inštancie správne aplikovali ustanovenie § 111 ods. 3 C.s.p., keď považovali písomnosti za doručené žalovanému 2/ dňom, kedy sa vrátili nedoručené zásielky súdu prvej inštancie (v prípade predvolania na pojednávanie ide o dátum 14. decembra 2016 a v prípade rozsudku ide o dátum 9. marec 2017). Preto odvolací súd správne ustálil začiatok a koniec lehoty na podanie odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie a správne odmietol odvolanie žalovaného 2/ ako oneskorene podané.

9.3. Postup súdov nižšej inštancie v rozhodovanom spore tak bol plne súladný s jednotlivými ustanoveniami Civilného sporového poriadku. Tu ako poznámku dovolací súd uvádza, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (II. ÚS 122/05, III. ÚS 591/2013).

9.4. Dovolací súd preto zvyrazňuje, že prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže byť daná len v prípade nesprávneho procesného postupu (t. j. postupu, ktorý je v rozpore so zákonom) odvolacieho súdu, k čomu v rozhodovanom spore nedošlo.

10. Pokiaľ ide o argumentáciu dovolateľa, že bolo povinnosťou súdu prvej inštancie ho poučiť o možnosť uplatnenia fikcie doručenia, dovolací súd uvádza, že predmetnú námietku považuje za absurdnú.

10.1. V prvom rade je potrebné si uvedomiť, že doručovanie predstavuje procesný úkon súdu, ako to vyplýva aj zo systematického zaradenia právnej úpravy doručovania do siedmej hlavy prvej časti Civilného sporového poriadku označenej ako PROCESNÉ ÚKONY SÚDU A LEHOTY. V rámci poučovacej povinnosti je povinnosťou súdu poučiť strany nezastúpené advokátom o ich procesných právach a povinnostiach, nie však o procesných úkonoch súdu. Zároveň dovolací súd zastáva názor, že je nemysliteľné, aby niekto požadoval od súdu, že má poučiť strany sporu o tom, že si majú prebrať poštu (písomnosti zo súdu). Každá aspoň priemerne rozumovo vyspelá osoba (nehovoriac o osobe s ukončeným tretím stupňom vysokoškolského vzdelania) musí predsa vedieť, že je jej povinnosťou prebrať si poštové zásielky, a v prípade, ak sa bude jednotlivým úradným zásielkam (napr. zo súdu) vyhýbať, že sa vystavuje riziku nastúpenia inštitútu náhradného doručenia, t. j. doručenia písomnosti bez toho, aby mala možnosť oboznámiť sa s jej obsahom.

10.2. Taktiež samotná predstava dovolateľa o rozsahu poučovacej povinnosti je nezmyselná. Nie je možné požadovať od súdu, aby doručil do vlastných rúk strane, ktorá si nepreberá súdne zásielky, alebo sa im výslovne vyhýba, poučenie o tom, že ak si súdnu písomnosť neprevezme, nastanú účinky fikcie doručenia podľa § 111 ods. 3 C.s.p. Rovnako tak nie je možné podmieňovať uplatnenie zákonného ustanovenia (v tomto prípade ustanovenia § 111 ods. 3 C.s.p.), z ktorého žiadna podmienenosť nevyplýva, osobitným poučením. Ak by sa mal uplatňovať výklad prezentovaný dovolateľom, v mnohých prípadoch by bolo absolútne vylúčené doručenie jednotlivých písomností stranám sporu, nakoľko by nemohli byť pre nedoručenie - dovolateľom účelovo vykonštruovaného - osobitného poučenia nikdy splnené podmienky pre uplatnenie fikcie doručenia. Rovnako tak by bolo z tohto dôvodu

vyľúčené skončenie mnohých súdnych sporov, čo je neprípustné.

10.3. Význam a zmysel ustanovení § 106 ods. 1 a § 111 ods. 3 C.s.p. je pritom presne opačný, ako si myslí dovolateľ (resp. jeho právna zástupkyňa), čo uviedol dovolací súd v podrobnostiach už vyššie (viď body 7. a 8. vyššie). Tu len pre úplnosť dovolací súd poukazuje na znenie druhej vety čl. 3 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, podľa ktorého nikto sa nesmie dovolávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu podľa odseku 1. Znenie ustanovení § 106 ods. 1 a § 111 ods. 3 C.s.p. je pritom nepochybné, a nepripúšťa iný výklad, než uviedol odvolací súd v napadnutom uznesení a dovolací súd v predmetnom uznesení. Argumentácii žalovaného 2/ obsiahnutej v dovolaní smerujúcej proti zneniu, účelu a zmyslu ustanovení § 106 ods. 1 a § 111 ods. 3 C.s.p. preto nemožno priznať úspech.

11. Nakoľko konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté namietanou vadou znátočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C.s.p., najvyšší súd dovolanie žalovaného 2/ odmietol podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

12. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

13. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.